

Kuupäev: 05.05.2004

Koht: Tartu Kolgata Baptistikogudus

Kirjakoht: Ap 5:1-11

Teema: Patu radikaalne hukkamõist (+palve)

Sari: Radikaalse usuelu 10 tunnust (5/10)

Pikkus: 55:39

Märkmed:

[Allan Hallik on koguduse juhatuse liige ja jutlustaja.]

Jumal on ennegi järsult kohut mõistnud.

Ap 12:22-24; 8:9-24; 13.

Jumala lähedalolu on ohtlik, sest Jumal on püha, inimesed mõnikord mitte.

Saatana ruum kristlase südames.

1Sm 2:12,17,23,25; 3:11-14. Ap 2:42-43,23,38,40.

Jumalakartus peab valitsema kogudust.

Jumala tööd ei saa imiteerida.

Hirm Jumala ees annab aluse tõeliseks ülistuseks.

Jumala koda ja teenistus peavad olema vaid üheks Jumala teenimiseks.

Jr 7:11-12.

Kas meil on jumalakartust?

Kallid sõbrad!

See Piibli kirjakoht, kahtlematult väga tõsine ja raskepärane, on siiski midagi, mis kuulub samuti Jumala sõna juurde, nagu kuulub Jumala arm. Jumala kohus ja karistus, samuti Tema arm ja andeksandmine on kirjas läbi Piibli ja me teame, et need mõlemad pooled kestavad ka läbi igaviku - Tema igavene viha ja kohtumõist ning Tema igavene arm.

Aga siin maa peal käies on need ajaloolised sündmused ja nende vaimulik sisu meile õpetuseks selleks, et me võiksime valida õige tee, nagu Jumal seda juba Vana Testamendi päevil on soovitanud: "Vaata, ma panen su ette elu ja hea, surma ja kurja," aga Ta ütleb soovitusena: "Vali elu."

Meiegi võime valida elutee. Selleks, et leida elutee, on meile antud teada ka need teed, mis viivad surma. Jääme siis selle kirjakohta juurde ja vaatame teda pisut lähemalt.

Mis on meil siit eriliselt õppida? See kirjakoht erineb paljudest teistest sellega, et me näeme Jumala järsku ja otsustavat, kiiret kohtumõistmist, kus nii-öelda ei jää aega enam meeleananduseks. Peab ütleva, et läbi ajaloo on Jumal ühel või teisel viisil alati selliselt toiminud. Olgu kasvõi sündmused, mida Kristus meenutas; olgu see, kui Pilaatus tappis galilealasi; või Ta meenutab, kuidas Siilo torn langes inimeste peale ja ühe hoobiga oli nende inimeste võimaluste arv siin ilmas lõppenud ja nad astusid siit ilmast

Jumala kohtu ette.

Ja nii ka Jumala nähtamatu käsi ju koristab inimesi iga päev, iga tund läbi maailma. Ja kui tema aeg on täis või tema armuaeg on täis, siis ei ole enam inimesel aega meelt parandada ja midagi muuta.

selle sündmuse näol on siin nüüd väga järsk ja terav hoiatus. Aga tegelikult võime öelda, et midagi taolist toimub märkamatu ja vaikselt kogu aeg maailmas. Ja see on kahtlemata see, mida inimene peab tähele panema, sest ühel hetkel võib inimesel olla hilja.

See sündmus iseendast viitab tõepoolest sellele, et Jumal võib teha väga järskke otsuseid inimeste suhtes. Mitte alati Ta ei tee seda nõnda. Aga asi ongi selles, et nii nagu inimene ei tea oma surmatundi ega päeva, ei tea oma võimaluste arvu, nii ei tea ta ka seda, kas ühele või teisele tema teole, kurjale teole, järgneb Jumala kohene kohtumõistev otsus või antakse aega meelearanduseks. Ja Piibel räägib tõepoolest mõlemast.

Selle kõrval, mida Ananiase ja Safiira lugu siin räägib, räägib Ap 12:20-24 Herodes I Agrippa surmast. Rahvas kisendas: "See on Jumala, aga mitte inimese hääl" - see on siis Agrippa kõne peale. "Aga sedamaid lõi teda Issanda ingel, sest ta ei andnud au Jumalale; ja ussid sõid ta ära ja ta heitis hinge." Kui silmapilkne oli tema surm, me ei tea, aga me näeme, et Jumal toimus ka siin järsult. Kuningas ei andnud Jumalale au ning Jumal toimus otsustavalt ja järsult.

Või Ap 8:9-24 on lugu nõiast Siimonast, kes sai usklikuks. Nähes, kuidas apostlid oma meelevallas andsid edasi Jumala Vaimu, tahtis temagi seda head osa jagada ja ta ei leidnud paremat teed kui pakkuda raha. Me teame, kuidas ta sai Peetruse käest väga ränga hoiatuse osaliseks: "Kadugu sinu raha tükkis sinuga koos," ütles Peetrus väga rängad sõnad. Ometi see ei lõppenud tema surmaga ja otseselt ei juhtunud temaga midagi, ta ise mõistis silmapilkselt meelearanduse vajadust, palus ka apostleid paluda enda eest. Seal oli tegemist ränga eksimusega, kuid seda ei karistatud surmaga ega nähtavalt ka millegi muu taolise ränga karistusega.

Nii et me tõepoolest näeme, et on olemas olnud erinevaid sündmusi. Meenutame veel ühe analoogia Apostlite tegude 13 peatükist. See on Küprosel olevast juudi nõiast ja valeprophetist Barjeesusest, kes püüdis tühjaks teha Jumala sõna kuulutust maavalitseja Sergius Pauluse suhtes. Seal oli siis Paulus, kelle sõna peale nõid jäi ajutiselt pimedaks. Ka siin, kuigi ta tegi kurja asja, ei karistatud teda surmaga, vaid ajutise pimedusega.

Seega me näeme, et Jumal võib tõepoolest karistada nii silmapilkse hävingu kui ka vähema karistusega, või jätta väliselt karistamata ja inimene jääb oma

südametunnistuse süüdistuse hoolde ja Jumal vaatab, mis siis edasi saab. Aga tõepoolest, nagu teisteski asjades, Jumalal on meelevald ja Ta ei ole kohustatud põhjendama, miks Ta ühel juhul teeb nii ja teisel juhul naa. See kõik viitab sellele, et inimene peab mõistma, et niimoodi toimida on ülimalt ohtlik, sest kuidas Jumal toimib, ei ole inimese määrata, vaid Jumala määrata.

Vaatame natuke ka konteksti. Oma varanduse osa tõid usklikud Ananias ja Safiira apostlite jalgade ette. See tähendab ühe piibliuuriija järgi, et seda ei toodud mitte kogudusele, vaid koguduse teatud valitud esindajale või esindajatele, antud juhul siis Peetrusele, apostlile. See "apostlite jalgade ette" on viide sellele, et see koht pole mitte ainult hüvede kokkutoomise ja jaotamise punkt, vaid see on Jumalaga kohtumise moment ja koht ning Jumal on ise sealjuures tegev apostlite läbi. Ja just see teebki asja ohtlikuks. Just Jumala lähedalolu, Jumala pühadus on see, mis teeb asja ohtlikuks.

Ühelt poolt, seal kus on Jumal lähedal, sünnivad imed (nagu ka see Ap 5 on ime). Kuid samal ajal on Jumal püha ja Jumala läheduses ei saa keegi käituda, nagu tal pähe tuleb, reeglipäratult, sest see muutub ohtlikuks. Kolm surmale viitavat terminit: "naine langes kohe surnult maha", "leidsid noored mehed ta surnud olevat" ja "nad matsid ta maha" viitavad analüüsi seisukohalt sellele, et Jumalale ja Jumala pühadusele vastupanu on mõttetu ja tühine ning samuti näitavad need Jumala Vaimu aktiivset kohalolekut koguduse keskel.

Keskseks momendiks on siis kokkupuutepunkt pühaduse ja mittepühaduse, Jumalaga arvestamise ja Jumalaga mittearvestamise, jumaliku ja mittejumaliku vahel. Kuna Jumal on püha, siis kokkupuude mistahes mittepühaga võib saada mittepühale ohtlikuks, ka surmavalt ohtlikuks. Nii et need viited rõhuasetusega surmale näitavad, et Jumala mõju ja Püha Vaimu mõju, Ta lähedalolek võib olla surmatoov. Me teame, et Jumala pühadus võib avalduda armuna, karistuse ja hukatusena. Nii ka siin - Püha Vaimu mõju, mis apostlites on tegev, Jeesuse Kristuse mõju, võib olla rõhutatult surmatoov, kui see, kes on mittepüha, läheneb pühadusele ebaõigel viisil või teeb kurja pühaduse silmis.

Mis on selles loos veel olulist ja silmatorkavat? Patu ja süü suurus, mis siin on esile toodud (nii mehe kui naise puhul), on ju tegelikult selles (salm 3): "Ananias, mispärast on saatan täitnud su südame, et sa valet rääkisid Pühale Vaimule ja kõrvale toimetasid muist põllu hinda?"

"Saatan on täitnud su südame" - selliseid väljendeid, kus inimene on kurja meelevallas või ta on andnud ruumi kurjale, on ka teistes kohtades Piiblis, aga alati ei ole need lõppenud sellise halvaga. Kristus ütles kord Peetrusele: "Tagane minust, saatan!" Peetrus oli selles mõttes vastane, et ta ei rääkinud Jumala, vaid inimeste meele järele. Saatan mõtteviis ei pruugi alati olla kurjuse väljendus, vaid midagi muud - see oli Kristuse elu suhtes soosiv,

mida Peetrus tookord välja pakkus - kuid tegelikult oli see saatana pakkumine. Nii et kui kellegi südamesse on tulnud saatan, ei tähenda see alati seestumist, ei tähenda see ka alati kurja kavatsust. Aga ka Peetruse, apostli elus võib olla see, et saatanal on ruumi oma mõtete, oma soovitustega - nii ka kristlaste südames.

Kuid praegusel juhtumil läks asi kaugemale sellest, siin toimus midagi erilist. "Sa rääkisid valet Pühale Vaimule." Salmis 4 jätkub see termin teistmoodi - "Sa ei ole valetanud inimestele, vaid Jumalale". Nüüd on asendatud sõna "Püha Vaim" sõnaga "Jumalale", selles mõttes ekvivalentse tähendusega, ikka peetakse silmas kokkupuudet Jumalaga. Salmis 9 ütleb Peetrus Safiirale: "Mispärast on teil üks nõu olnud kiusata Issanda Vaimu?" Siin on silmas peetud Issandat kui Jeesust, aga on räägitud Issanda Vaimust. See kiusamise-sõna, mida siin kasutatakse, on seesama sõna, mida kasutati siis, kui saatan kiusas Kristust. Nii nagu saatan kiusas Kristust, nii on sama tüüpi kiusamine aset leidnud Ananiase ja Safiira poolt. See on selle kuriteo ja süü kõige rängem osa. "Sa ei ole valetanud inimestele, vaid Jumalale."

Peab ütlema, et see on kahtlemata üks asi, mis peab kõiki inimesi eriliselt mõtlikuks tegema, sest me teame, et tihtipeale riigi seadusandlused ei mõista ju inimeste üle kohut, kui inimesed oma sõnade, mõtete, tegudega puudutavad ülbuses või muul halval viisil Jumalat ja Tema pühadust. Inimene võib rääkida väga koletumaid sõnu, riivata Jumala pühadust ja puudutada seda väga jõledal moel. Tihtipeale ükski riiklik seadusandlus selle eest ei karista ja tihti on ühiskonna suhtumine selline, et seda ei peeta isegi patuks ega halvaks. Arvatakse, et selline sõnaline Jumala halvustamine või midagi taolist - see on tühiasi võrreldes näiteks inimeste vastu suunatud kuritegudega, mille kohta on ju olemas juriidika, seadusandlus, mis toob ka karistused. Kuid piibellikult mõttes on patt Jumala vastu (või ka esimese käsu vastu) palju rängem kui mistahes patt inimese vastu. Jumala puudutamine võib olla palju surmaohtlikum, kuigi otseselt mitte midagi ei sünni ja Jumalale ei saa keegi ju otseselt mitte midagi teha (ja ka kaudselt ei saa tegelikult teha); see on ohtlikum kui tapmine, varastamine, valetamine või muu. Jumala pühaduse puudutamine on piibellikult mõttes kõige rängem kuritegu, kui Jumalale ei anta seda au, mis Talle kuulub, kui seda puudutatakse ja riivatakse, kui sellesse suhtutakse ülbelt. Jah, inimeste silmis võib see olla tühiasi, kuid esimene käsk kümnest käsust ja ka kogu piibellik maailm viitab sellele, et patt Jumala vastu on ja jääb alati rängemaks kui patt inimese vastu, seda nii tagajärgedelt kui ohtlikuselt.

Sellele ei viita ju mitte ainult see Ananiase ja Safiira lugu [[[kus on selgelt välja toodud see, et nad ei teinud pattu ainult inimeste vastu, vaid Jumala vastu, kiusasid Jumalat, mis on palju hullem]]]. Me teame, et sellel on ka üks analoogia, raske analoogia Esimeses Saamueli raamatust - prohvet Eeli ja tema

poegade lugu. Loen siit valikuliselt mõned salmid, et näidata, mida see tegelikult tähendab, kui tõsiselt Jumal sellesse suhtub. Nad tegid ohvriteenistuse juures sobimatuid asju ja peale selle olid nad oma elus veel ebamoraalsed. Nad olid preestriteenistuses ja 1Sm 2:12 ütleb: "Aga Eeli pojad olid kõlvatumad, nad ei tahtnud tunnustada Jehoovat." Nad olid Jumala vastu, hoolimatud, ülbed Jumala vastu. Salm 17 ütleb: "Sellepärast oli noorte meeste patt Jehoova ees väga suur, sest inimesed hakkasid Jehoova roahvrit halvustama."

Prohvet Eeli küll manitses oma poegi teatud määral. Salmides 23-25 Eeli ütleb oma poegadele: ""Miks te teete niisuguseid asju, neid halbu asju, milledest ma kõigelt sellelt rahvalt kuulen? Ei mitte nõnda, mu pojad! Ei ole head need kuuldused, mida ma kuulen Jehoova rahvast levitavat. Kui inimene teeb pattu inimese vastu, siis on Jumal talle vahemeheks; aga kui inimene teeb pattu Jumala vastu, kes võiks siis olla temale vahemeheks?" Aga nemad ei kuulnud oma isa häält, sest Jehoova soovis neid surmata." Ka siin on prohvetlikud sõnad, et palju ohtlikum on patt Jumala vastu, kui patt inimese vastu. Eeli ei teadnud ise veel, millega see asi lõpeb, enne kui Jumal prohvet Saamueli kaudu seda Eelile ja ta suguvõsale ütles. See on 1Sm 3:11-14: "Ja Jehoova ütles Saamuelile: "Vaata, mina teen Iisraelis midagi, mis igäühel, kes sellest kuuleb, paneb mõlemad kõrvad kumisema! Sel päeval ma tahan Eelile tõeks teha kõik, mis ma tema soo kohta olen rääkinud, algusest lõpuni! Ma olen ju kuulutanud temale, et ma mõistan igavesti kohut tema soo üle patu pärast, sest kuigi ta teadis, et ta pojad olid tõmmanud eneste peale needuse, ta ei ohjeldanud neid mitte. Ja seepärast ma olen vandunud Eeli soole: iialgi ei lepitata Eeli soo pattu, ei tapa- ega roahvriga!""

Ohvriteenistuse meetodid, mis Jumal oli seadnud oma rahvale, ei kehtinud, sest Jumala otsus oli selles ülimuslik. Seda pattu ei lepitata, see oli jõledus. Ta silmis, sest oli puudutatud Tema au ja mingi tapa- ega roahver ei kehtinud selle kohta; nagu lugesime eelmises peatükis, Jehoova soovis neid surmata.

Jumala pühaduse selline puudutamine võib tuua väga kergesti kaasa surma. Ja selles mõttes Eeli ütles väga õigesti - inimene peab väga sügavalt mõtlema selle üle - patt inimese vastu ei ole kunagi nii suur, kui patt Jumala vastu, kuigi me teame, et tavainimene mõtleb just täpselt vastupidi. Ja seda ohtlikum on, et ta ei taju ohtu seal, kus oht on tegelikult suurim, ja võib üle võimendada ohtu, mis ei ole sedavõrd suur.

Nii et patt Jumala vastu - see oli siis Ananiase ja Safiira lugu ja prohvet Eeli lugu. Ja selle tõttu, et Eeli ei ohjeldanud - ta püüdis küll ohjeldada, nagu me lugesime, mingil määral ta püüdis neid noomida, manitseda, aga ebapiisavalt, ta ei läinud nii kaugele, kui vaja, ta ei teinud kõike, mis pidi - ja selle tõttu kaotasid elu tema pojad, kaotas elu Eeli ja kaotas elu

ka üks tema poja naine, kuigi temal ei olnud otseselt süüd, see oli nagu ahelreaktsioon, mis järgnes. Ja see puudutas edasi kogu Eeli suguvõsa, mille kohta Jumal ütles: "Ma teen nii, et kes seda kuuleb nüüd, sellel hakkavad mõlemad kõrvad kumisema." Jumal näitab, kuidas Ta võib maksta kätte selle eest, kui keegi puudutab Tema pühadust. Ja kõige hullem ongi see, nagu siin on, et seda süüd ei saanud lepitada, ka tavalise ohvriga mitte, mida Jumal ise oli seadnud. Ja nagu ka Eeli ise ütles, et kui inimene teeb pattu inimese vastu, siis Jumal on vahemeheks ja ta võib lepitust teha; kuid kui inimene muutub ülbeks Jumala vastu, siis ei jää üle mingit ohvrit, siis ohvrid enam ei aita.

Sageli arvatakse, et kõiki asju saab teha. Katoliiklikus ja luterlikus teoloogias kasutatakse võtmete meelevalla seisukohta. Kristus ütleb: "Ma annan sulle taevariigi võtmed ja mis sa maa peal seod, on ka taevas seotud, mis sa lahti päästad, on ka taevas lahti päästetud". Arvatakse, et justkui Jumal teeb kõike järele, mida ees tehakse, st. mida tema tunnistajad apostlid ees teevad. See on sügavalt ekslik. Seesama asi ju näitab, et ei ole ju universaalset andeksandmist. Ja seesama Peetrus, kellele see meelevald anti - võtmete meelevald anda andeks või lahti päästa - ei rakenda seda Ananiase või Safiira suhtes, vaid vastupidi. Võiks öelda, et tal on need võtmed, see meelevald, ta võiks andeks anda, nii nagu kirikuõpetajad seda sageli püüavad teha: olematu meelevallaga anda andeks inimeste patud, teadmatagi, mis tegelikult toimub nende südames; või kas nad on teinud pattu inimese vastu või Jumala vastu või millist lahendit üldse pakkuda. Aga me teame, et vastupidi, Peetruse prohvetlike sõnade peale need usklikud langesid surnult maha. Peetrusel ei ole meelevalda anda andeks suvaliselt. Nii nagu prohvet ei saanud suvaliselt kuulutada seda, mis ta tahtis, vaid ta pidi edasi andma, mida Jumal tal käskis. Ja kui inimese ja Jumala tahe, olgu see apostligi tahe, läheb vastuollu Jumalaga, siis on selge, et see, kes vajub, on apostel ja Jumal viib ikka oma tahte ellu. Selline lootus, et kui inimene teeb pattu, on ülbe Jumala vastu ja ta läheb lihtsalt näiteks kirikuõpetaja juurde ja see võib talle justkui andeks anda, siis see on ju puhas pettus. Seda tüüpi võtmete meelevalda ei ole üldse olemas, nagu seda tihti interpreteeritakse, vaid see on teistmoodi. Aga ennekõike peab inimene silmas pidama, et on erilist tüüpi patud, mis on erilise ohtlikkusega, kus inimene ise astub kõrvale kõigest sellest, kus Kristuse lunastusohver võiks kehtida tema suhtes.

Me näeme, et ka Ananiase ja Safiira puhul, nad olid ju tegelikult usklikud, nad olid kristlased, nad kohtusid apostelliku isiku ja koguduse juhi Peetrusega, kellel oli võtmete meelevald, Jeesus Kristus oli ka nende eest surnud ristil, aga ometi mitte miski ei aidanud nende puhul. Neid tabas silmapilkne karistus. See viitab sellele, et inimene ei saa kergemeelselt teha oma tegusid ja mõelda, et küll jääb aega meelesparanduseks, või küll siin keegi saab andeks anda või ükskõik mis tahes. Me näeme, et Jumal on alati suveräänne oma meelevallas ja oma tegutsemises. Ja see on viimane asi, mida

Jumal laseb teha - puudutada oma pühadust.

Ja see on üks oluline moment, mida me peame olgu siis sellest Saamueli raamatust või Ananiase ja Safiira loost õppima, et Jumala pühadus on ülim prioriteet meie juures, see on asi, mis peab jääma puutumatuks ja selle puutumine on ohtlik, üliohtlik.

Selles on veel midagi huvitavat, mis meile on tähelepanuväärne. Me teame, et kui Ananias kuulis neid sõnu, langes maha ja suri, siis on öeldud: "Suur kartus tuli kõikide peale, kes seda kuulsid." Kreekakeelne sõna 'phobos' on kartus või hirm; ja kõik ei pidanudki seda nägema, piisas kuulmisest, see oli kohutav sündmus. Ja salmis 11, kui Safiirat tabas sama saatus, on öeldud: "Ja suur kartus tuli kõige koguduse peale ja kõikide peale, kes seda kuulsid." See kartus ei läinud mööda kellestki, see puudutas kogudust, see tuli koguduse, usklikkonna peale ja kõigi peale, kes olid ka väljaspool kogudust, kes olid lähenejad või kõrvalseisjad - kartus tuli kõikide peale. Ja salm 13: "Muudest inimestest aga ei julgenud ükski liituda nende hulka, rahvas aga pidas neist suurt lugu." See tähendab taas kartust: rahvas ei julge liituda kogudusega, sest kartus, aukartus, Jumala pühaduse kartus on muutunud sedavõrd suureks, et inimesed saavad aru: ohtlik on viibida pühaduse piirkonnas, kui sa midagi ei ole ette võtnud, meelt parandanud või ei ole teinud midagi, milleks sa oled kohustatud, sest Jumal oli näidanud oma tegudega, et Temale niisama lähenemine, seadusevastaselt, võib olla üliohtlik. Rahvas aga ei julgenud liituda nende hulka [[[ükski ei julgenud]]].

Aga samas sellest kogudusest peeti lugu. Ja salm 14 ütleb: "Seda enam aga lisanus neid, kes uskusid Issandasse, nii mehi kui naisi suurel hulgal." See tähendab, et kuigi ei olnud selliseid kogudusega liituda julgejaid ja soovijaid, kes suvaliselt astuvad üle koguduse lävepaku ja ütlevad, et nemad tahavad ka tulla - ilma meelearanduseta, ilma jumalakartuseta, ilma aukartuseta jne., ilma usuta või pooliku usuga või muudel eesmärkidel - siis see hoidis selle kontingendi tagasi. Aga sinna sai ometi liituda, need, kes uskusid, suurel hulgal oli see võimalik. Aga need, kes uskusid, need, kelle peale see Jumala kartus langes, need said liituda. Nii et tulemus - liitus suurel hulgal mehi ja naisi - selle eeltingimus oli see, et koguduses ja pealtnägijate ning -kuuljate seas valitses suur Jumala kartus.

Juba Apostlite tegude teises peatükis räägitakse sellest, kuidas need asjad omavahelises seoses on. Ap 2:42-43 ütleb: "Aga nemad jäid alati apostlite õpetusse ja osadusse ja leivamurdmisse ja palvetesse. Aga igale hingele tuli kartus; ja palju imesid ja tunnustähti sündis apostlite läbi." Nii et neile, kes jäid apostlite õpetusse ja osadusse ja leivamurdmisse ja palvetesse, lisandus juurde midagi olulist: igale hingele tuli kartus. Kristlaste hingedes valitses jumalakartus, kuigi seal ei olnud Jumal veel teinud selliseid kohutavaid tegusid. Oli toimunud Peetruse meelearandusjutlus, ja

see oli selline raskepärane, sest Peetrus esineb seal süüdistusega. Ap 2:23 ütleb: "Teie olete tapnud" - mõeldes Jeesuse ristile löömist; ja salm 38 ütleb: "Parandage meelt!" - tähendab on, millest meelt parandada. Ja me teame, selle tulemuseks oli enam kui kolm tuhat hinge, kes selle vastu võtsid (ja hilisemad). Taas on lisatud: "Nad leidsid armastust rahva juures."

Me näeme, et jumalakartus, mis valitseb kogudust, ühelt poolt hoiab eemale teatud inimesed, aga teiselt poolt ta ei pane kinni uksi, vaid jätab lahti just sellesama kitsa värava. Ja sealt võivad tulla, nagu Piibel ütleb, suured hulgad, ka kolm tuhat mahuvad läbi. Peale kolme tuhande mahub veelgi läbi, aga usu läbi, jumalakartuse läbi, meelearanduse läbi. Ja Ap 2:40 ütleb lisaks Peetruse meelearandusjutlusele: "Ja veel paljude muude sõnadega tunnistas ja manitses ta ning ütles: "Laske endid päästa sellest pöörasest soost!" Sisuliselt ta ütles: "Teie olete see pöörane sugu! Laske meelearanduse ja usu kaudu ennast päästa sellest! Astuge sisse kitsast uksest!" See ei ole meeldiv kõne, mis Peetrus kõneles, ometi tõmbas see inimesi massiliselt Kristuse juurde, päästis neid. See on suhtumise küsimus.

Üks teoloog ütleb Ananiase ja Safiira loo kohta nõnda: "Ap 5:1-11 kirjanduslik vorm ilmutab seda kohutavat tõsidust, mida antiikrahvad, sh. kristlased, tundsid jumaliku tahte järgimise suhtes. Jumala juuresolekul on küsimus elu ja surma küsimus." See on nüüd oluline, mida me näeme algkoguduse juures. Alkoguduse juures tihti tõepoolest tuuakse see ära, et nende juures on apostellik õpetus, osadus, leivamurdmine, palved; lisatud on ka, et usklikel oli üks süda ja üks hing, üks varandus oli neil. Aga oluline moment nii selles teises peatükis kui Ananiase ja Safiira loos, mis viitab koguduse elule, oli see, et neid valitses kartus, nende valitseja oli kartus, hirm Jumala ees ja Jumala suhtes. Ja tähelepanuväärne järeldus, mis sealt tuleb, on see, et kartus ja hirm ei blokeerinud ära tulijaid, et "nüüd keegi ei julge enam tulla", vaid vastupidi, oli palju tulijaid. Aga need, kes tulid, said tulla ainult kitsast väravast, sest teisiti keegi ei julgenud. Pühadus, aukartus ja kartus Jumala ees oli see, mis takistas. Nad taipasid, et ohtlik on Jumalale teismoodi läheneda. Võib jah astuda üle koguduse lävepaku, võib ennast registreerida liikmeks. Kuid ilma meelearanduse ja jumalakartuseta võib see olla ohtlik tegu, sest Jumal võib mitte sallida, mida inimene tegema hakkab.

Ja peab ütleva, et kui me võrdleme tänapäeva suurt hulka kogudusi, ka meie Eestimaal, ja võrdleme algkogudust, siis selles plaanis me oleme väga viletsas situatsioonis. Meie kogudusi praegu dominandina ei valitse jumalakartus. On teised mentaliteedid, järeleandmine, lävepakud tehakse madalamaks, väravad laiemaks, et oleks tulijaid, et oleks sissepääsejaid, et need, kes tahavad, saaksid tulla, et ei oleks takistusi, unustades ära, et jumalakartus on see õige mõõdupuu, see värav, mis peab alatiseks jääma takistuseks neile, sest kes seda ignoreerivad, neil on lihtsalt ohtlik

Jumalale läheneda.

Jumalakartus peab valitsema kogudust sõna otseses mõttes ja me näeme, et seda niisugusel mõõdul, nagu seda siin on korduvalt ja korduvalt rõhutatud. Ja see on otseses mõttes kartus, see pole tavaline 'eusebeia' tavalise jumalakartuse tähenduses, vaid otseses hirmu ja kartuse tähendus Jumala ees. See ei halvanud ära koguduse elu vaid vastupidi, see elavdas, tugevdas, see tõmbas inimesi, kogudus leidis armastust rahva hulgas. Ühelt poolt kardeti sinna niisama lisanduda, aga nad leidsid nende hulgas ka suurt lugupidamist. Kogudus, mis peab Jumalat pühaks, kogudus, mis kardab Jumalat tõeliselt ja väljapaistvalt, nii et see paistab ka teistele - sellest kogudusest peetakse lugu. Kogudus, kes kaotab selle, muutub, nagu Kristuski ütleb, selleks samaks tuimaks soolaks, või otseses tõlkes rumalaks soolaks, mis visatakse minema ja mis jääb inimeste tallata. Oluline moment on Ananiase ja Safiira loos see, et on rõhutatud, et nende tegudele järgnes Jumala kartmine, nii neile, kes olid koguduse sees kui neile, kes olid väljaspool.

Koguduse oluliseks varanduseks on see, kui suur, kui tugev on tema jumalakartus. Kui tal seda ei ole, kaotab ta olulise osa. Jah, ta muutub nii-öelda läbisõiduhuoviks inimestele. Ta võib saada rohkem liikmeid, kuid nendest ei ole kasu. Sest kes ilma meelearanduseta, tõelise usu ja jumalkartuseta siseneb Jumala riiki, siis kord Jumala pühaduse ees seistes ta nangunii vastu ei pea. Sest Jumal võtab vastu vaid need, kes on sisenenud sellest kitsast väravast, mis on Tema mõtude järgi tehtud. Ja Jumal tunnustab vaid omale meelearandust, usku Temasse, Tema kartmist, Tema pühaduse tundmist ja tunnustamist ja tunnustamist kogu oma elu.

See on tõesti tänapäeva koguduste suur õnnetus ja häda, et jumalakartus ei valitse neid. Ja see muudab nende lugude põhjal, mida me oleme lugenud, asjad väga ohtlikuks - nii nende suhtes, kes tulevad, aru andmata, mida nad teevad, kui koguduse liikmete ja juhtide suhtes, kes selleks voli annavad, andmata aru, et nii teha ei tohi.

See kõik viitab sellele, et on midagi, mida me vajame, ja see on jumalakartus. Apostlite tegude raamatu 19. peatükist me teame veel lugu ülempreestri Skeua seitsmest pojast, kes püüdsid teha head ja imiteerida - apostlite eeskujul välja ajada kurja vaimu (täpselt nii nagu see usklikuks saanud nõid tahtis teha head, tahtis saada raha eest Jumala andi, aga see oli vale mõtteviis). Aga see oli Jumala väe ja töö imitatsioon. See ei läinud neile elu maksma või midagi sellist hullu, on öeldud, et nad pidid selle kurjast vaimust vaevatu eest põgenema haavatult ja alasti. Aga see näitab, et tegelikult ei ole võimalik imiteerida Jumala tööd, Jumala Püha Vaimu tööd. Vastupidi - see on ohtlik. Selle kohta on taas öeldud salmis 17: "Ja see sai teatavaks kõigile juutidele ja kreeklastele, kes elasid Efesoses. Ja hirm tuli nende

kõikide peale, ja Issanda Jeesuse nime ülistati väga." Nii et jällegi me näeme - hirm ja Jumala ülistamine ei ole hoopiski mitte vastuolus, vaid need on kokkukäivad nähtused. Kus Jumalat kardetakse, just seal osatakse Teda tõeliselt ülistada. Muidu see muutub lihtsalt tühipaljaks inimese väljaelamiseks, lihtsalt emotsioonidulvaks või millekski taoliseks, enda väljendamiseks ja nii edasi. Kuid seal, kus Jumalat tuntakse ja kardetakse, on ka ülistamine hoopis teist klassi. Ja salm 18 ütleb: "Ja paljud neist, kes olid usklikuks saanud, tulid ning tunnistasid ja andsid üles oma teod." See hirm, mis oli kõikide peale tulnud, pani neid usklikke üles tunnistama oma teod. Ja salm 20 ütleb lõppu: "Nii võimsasti kasvas Issanda sõna ja avaldas oma väge."

Kõik need kirjakohtad näitavad ju ühemõtteliselt seda, et Issanda sõna võimsus ja väeavaldused on seal, kus on Jumala kartus, seal, kus on hirm Jumala ees. Seal, kus Jumala pühadus on esimesel kohal, kus seda esmatähtsaks peetakse. Seal on Jumala ülistamine, seal on tõelised tulijad läbi kitsa ukse, seal peetakse kogudusest lugu, seal leitakse armastust rahva hulgas ja samuti ka kartust ja distantsi hoidmist, seal on mõistlikud proportsioonid paigas. Issanda kartus, nagu me näeme nendest kirjakohtadest, on tõeline koguduse varandus, üliväärtuslik varandus. See varandus pole jäänud Vana Testamendi päevadesse, vaid on kaasa tulnud apostellikesse aegadesse, koguduse aegadesse ja jääb siia aegade lõpuni. See on midagi, mida me vajame. Meie kogudus, meie Eestimaa kogudused, maailma kogudused - me vajame seda, et meie kogudusi valitseks jumalakartus. Ja see on ka üheks kõige paremaks garantiiks, mis hoiab eemale seesugused patud nagu Ananiasel ja Safiiral või Eelil ja tema poegadel.

Puudutame veel ühte kitsamat lõiku Jumala pühadusest. Võiks öelda, et Jumala pühadust võib puudutada ka sellega, kui mitte otseselt Teda ei puudutata, vaid puudutatakse, nagu Eeli pojad puudutasid, jumalateenistuse osa (nad tegid seal sellist asja, mida ei tohtinud teha). Või puudutatakse Jumala koja pühadust. Me teame, Jumala koda on paik, mis on pühitsetud üheks otstarbeks - Jumala teenimiseks. Vanast Testamendist on teada, et asi, mis oli pühitsetud sakraalseks otstarbeks ehk pühaks otstarbeks, seda ei tohtinud enam profaanses, ilmalikus tarbes kasutada; võis alles siis, kui ta oli välja lunastatud teise asjaga ja siis ei tohtinud teda omakorda enam sakraalseks otstarbeks kasutada.

Me teame, et selles osas rikutakse oluliselt reeglit, kui koguduse kodasid, mis on pühitsetud Jumala teenimiseks, kasutatakse kontsertideks, või nn. kontsert-jumalateenistusteks või muudeks üritusteks, milleks tegelikult neil ei ole pühitusotstarvet. Need paigad, mis on pühitsetud Jumala teenimiseks, neid ei tohi selles mõttes kasutada profaanses otstarbeks. Nagu Vanas Seaduses - mis oli üheks otstarbeks pühitsetud, seda teiseks otstarbeks ei tohtinud kasutada. Seda väljendab näiteks Laul 93:5: "Sinu tunnistused on

väga ustavad, Sinu kojale on omane pühadus, oh Jehoova, igaveseks ajaks." Sinu kojale - olgu see palvekoda või tempel - on omane pühadus ja pühas paigas ei tehta igasuguseid asju. Ka see, mida sa võid teha kodus, mida sa võid teha metsas või linnas, ei tohi sa teha pühakojas, sest see paik ei kuulu sulle. Sest kui sa oled ta pühitsenud, andnud ta Jumala teenimiseks, siis ei tohi siin igasuguseid asju teha. See on asi, mida rikutakse. Jumala koja pühadust ja pühitsetust rikutakse, tehakse sobimatuid asju.

Kui me mõtleme selle peale, siis mida see tähendab? Mida tähendab, kui inimesed rikuvad seda pühadust? Ühel hetkel ka Jumal suhtub sellesse nii. Prohvet Jeremija 7:11-12 ütleb nõnda (kui inimesed tegid väärraid tegusid, läksid siis pühakotta ja ütlesid, et me oleme päästetud, see on Jehoova koda jne.; aga prohvet Jeremija kaudu Jumal ütleb:): "Ons seesinane koda, millele on pandud minu nimi, teie silmis röövlikoobas? Vaata, minagi näen seda seesugusena, ütleb Jehoova! Siis minge ometi minu asupaika, mis oli Siilos, kuhu ma esiti panin elama oma nime, ja vaadake, kuidas ma sellega talitasin oma Iisraeli rahva kurjuse pärast!"

Kui inimesed oma suhtumisega muudavad pühakoja mittepühaks kojaks, nagu siin on väljendatud - röövlikoopaks, mis on äärmuslik variant, kus on pahelisus ja sobimatus eriti kaugele läinud - siis ühel hetkel ka Jumal hakkab oma püha koda nägema röövlikoopana ja käsitleb teda kui röövlikoobast. Ja Ta tuletab meelde oma pühapaika, kuhu Ta pani oma nime elama ja ütles: "Minge nüüd! Minge vaadake, kuidas ma tegin. Te arvate, et mul on kahju oma pühapaika hävitada. Mul ei ole kahju! Minge vaadake, mis ma Siilos tegin! Selle, mille ma pühitsesin omale pühaks paigaks, ma hävitasin. Ja ma teen selle kojaga praegu samamoodi. Kui teie ta röövlikoopaks teete, siis mina käsitlen teda kui röövlikoobast ja ma hävitan tema kui röövlikoopa sest röövlikoobas tulebki hävitada."

Teoloog Paul Tillich ütleb kultuuriteoloogias nõnda: "Ähvardus, mida me esmakordselt kuuleme Aamose sõnades, on religiooni ajaloo pöördepunkt. Kõigi teiste religioonide jaoks on mõeldamatu, et rahva jumal oleks võimeline hävitama seda rahvast, hävitamata seejuures iseennast. Kõigis teistes religioonides sureb jumal koos rahvaga, kes teda kummardab. Prohvetite jaoks Jumala au mitte ei vähene, vaid kasvab Jumala ja rahva vahelise lõhenemise tulemusena. See ja ainult see on polüteismi lõpp." Ka Paul Tillich näeb, vaadates prohvet Aamost ja teisi prohveteid, et tõepoolest, selle ähvarduse põhjal, mida Jumal Jeremija raamatus ütleb, on Jumal teistsugune Jumal, kui antiikaja rahvad kummardavad (meie mõistes ebajumalad). Teiste rahvaste jumalad ikka hoiavad rahva poole ja ei lase rahvast hävitada. Nende jumalal on huvi, et säilitada nende pühapaiku. Aga Jehoova Jumal võib hävitada oma templi, anda selle roomlaste kätte, nagu ta selle Kristuse päevil andis, anda maha lõhkuda, sest ühel hetkel see Jehoova Jumal näeb teda röövlikoopana. Teiste rahvaste jaoks on mõeldamatu,

et jumal võiks hävitada rahva, aga Jehoova Jumala jaoks ei ole see mõeldamatu. Ta võib seda teha, Ta võib karistada rahvast, Ta võib hävitada nad, kui nad ei pea kinni tema pühadusest. Tillich tegi suure järelduse, et selline Jehoova Jumal hävitab polüteismi, paljude jumalate kummardamise. Ta näitab, et Ta on ainus Jumal, kellel on meelevald ja Ta kasutab seda meelevalda, kui rikutakse Tema pühadust, kui seda puudutatakse valel viisil.

Ja see tähendab ka meile, et ka meie peame suhtuma sellesse, mis puudutab jumalateenistust või Jumala koda, pühaduse ja aukartusega, mitte lubama siia kõiksugust värki, kõiksuguseid tegemisi ja toimetamisi, mis ei vasta pühaduse kriteeriumitele või standarditele. Jah, inimliku vastutuleku korras inimesed võivad mõelda, et see on väga hea ja sellest võib mingisugust kasu olla. Täpselt nii nagu Kristuse ajal kord templis inimesed tõid ka sinna oma rahavahetamise lauad, et oleks mugavam templi raha saada inimestelt ja vahetada seda; toodi sinna siis tuvid ja loomad selleks, et inimestel oleks mugavam, et ta ei peaks looma kaasa võtma kaugest paigast, ta saaks selle sealt osta ja kasutada ohvriteenistusel. See templielu oli tehtud inimesele mugavaks, inimesele oli vastu tulnud nende kaubitsejate poolt ja templiteenrid olid lubanud seda.

Aga me teame, et Kristus läheb sinna, vihahoog haarab Teda ja Ta kihutab välja nii need asjad kui need, kes nende asjadega kaubitsevad. Ja on öeldud, et kui Ta teeb seda, siis Tema jüngritele meenus, et on kirjutatud: "Püha viha Sinu koja pärast sööb mind ära." Püha viha haaras Kristust, et tehti templis sobimatuid asju, mida sealne vaimulikkond võimaldas, mida kaubitsejad tegid ja millega inimesed kaasa läksid. Või seesama, mis on toodud Luuka evangeeliumis: "Ja Ta ütles neile: "Kirjutatud on: Minu koda peab hüütama palvekojaks, aga teie olete ta teinud röövliauguks!" Ta kasutab samu kurje ja ränke sõnu, nagu kasutatakse Vana Testamendi päeval. Ei Jumal ega Kristus salli seda, kui pühas paigas või pühas teenistuses tehakse sobimatuid ja rumalaid asju või seda, mis ei vasta sellele väarikusele, jumalakartusele või aukartusele.

Ja see on ka asi, mida meie peame silmas pidama. Kui me mõtleme oma sammudele, kuhu me oleme teel, kuidas me sinna jõuame, siis on meie küsimus selles, kas meil on jumalakartust selleks. Jumalakartus on, nagu me näeme, eelduseks sellele, et meil oleks näha Jumala väge, Jumala imetegusid, et oleks tõelisi tulijaid. Keegi Juudi tark [Zadijim] toob ühe sellise mõtte. "Tark nägi ühel päeval inimest, kes oli suures mures, ja ta küsis: "Kas sa muretsed oma elu pärast selles ilmas? Siis võib Jumal sinu muresid vähendada. Või muretsed sa oma elu pärast tulevases ilmas? Siis võib Jumal sinu muresid suurendada. Kumba pärast muretsed sina rohkem?" Kui sa muretsed elu pärast, siis võid sa Jumalat paluda ja Ta võib su muresid vähendada ja anda sulle palvekohaselt, aga see saak on suhteliselt väike, igavikuliselt seisukohalt on see väikese tähtsusega võit. Kuid kui sa oled

mures oma igaviku pärast - see on palju tähtsam mure - siis Jumal võib su muresid suurendada. Ta võib sulle arusaadavaks teha, et su pühadusekartus, jumalakartus on väike; et pääseda taevasse, peab see suurenema. Ta lisab sulle muret, selleks, et sa taevasse jõuaksid.

Mõtleme siis sellele, mis on meiegi koguduse saladus, tõelise edu saladus, mitte õletule saladus, vaid tõelise, püha tule saladus, edasimineku saladus. Selleks on jumalakartus ja Jumala pühaduse arvestamine ja selle sisseseadmine ning selle vältimine, mis seda riivab. Aamen.

[Lõpupalve:]

Püha, kõikväeline Jumal. Me alandlikult kummardume Su ette. Me tunnistame, et Sa oled püha, Sa oled Kõigekõrgem, Su kõrval ei ole kedagi, mitte keegi pole Sind väärt, mitte ligilähedaseltki. Ja me palumegi Sinu poole selle palve, et Sa kingiksid meile Sind kartva ja Sind tundva südame kõigiks meie elupäevadeks, et me ei elaks valesi ja selleks, et me kord jõuaksime sihile. Issand, selleks õpeta meid, meie kogudust, õpeta Su rahvast meie maal, õpeta Su rahvast maailmas. Õpeta meie Eestimaa rahvast kartma Sind ja tundma Sind, pöörduma Su poole tõelise südamega, meeleparanduses, usus. Õpeta meid mõistma, kust läheb kitsas värav ja kust läheb kitsas tee, et me seda käiksime. Issand, anna andeks meile mis meie pattu oleme teinud, anna andeks, milles meie kogudusena valesi oleme teinud, teinud seda, mis on sobimatu, mis on väär, mis on võlts, mis on ebaõige Su silmis, mis on riivanud Su pühadust, mida Sina ei salli. Anna andeks meile see. Ja anna meile Sinu kartuse vaimu, loobuda tühisest, loobuda kergest, loobuda sellest, mis on väär. Kingi selleks meile mõistmine ja jumalakartlik süda.

Issand, õpeta meid meie päevi arvestama, sest me ei tea, millised on Sinu kohtuotsused meie elus, milline on meie elupäevade mõõt, selleks õpeta meid meie päevi arvestama. Me palume tõesti, et me võiksime parandada meelt, milles me seda vajame, ja võiksime teha, Issand, mis on õige Su silmis. Ole meile armuline ja juhata meie kogudust. Ära jäta meid oma nime pärast. Ära jäta oma rahvast veel, vaid räägi meie vastu, olgu manitsusega või kinnitusega - nagu Su silmis on õige. Aga räägi, Issand, sest me vajame Su kõnet, sest see tuleb meile eluks.

Me palume tõesti väga alandlikult Sind. Kingi meile Sinu kartuse vaim kõigiks meie elupäevadeks ja nii kauaks, Issand, kui ka meie kogudus kestab. Aamen.